

Kis János felelőssége az SZDSZ válságáért

Miután Kis János, az SZDSZ elnöke a párt múlt heti frakcióülésén bejelentette, hogy a novemberi küldöttgyűlésen nem kívánja magát jelöltetni az elnöki posztra, több mártékadó szakértő szerint is a tisztség új várományosa Tölgyessy Péter lehet. A párt parlamenti képviselőjével, tavaly októberben leváltott frakcióvezetőjével készült interjúnkat az alábbiakban közöljük.

— Mit szól ahhoz, hogy több független politológus önt tartja esé-

lyesnek az SZDSZ pártelnöki tisztiségének betöltésére?

— Az új elnök személyére vonatkozó találgatás maradjon az ő feladatuk.

— Pető Iván, az SZDSZ jelenlegi frakcióvezetője Kis János bejelentése után egy rádiónyilatkozatban azt mondta: ön „jelentős előmunkákat” végzett azért, hogy a párt élére kerüljön ...

— A hozzám érkező számtalan meghívásnak eleget téve mindenütt a szervezet állapotával való elégedetlenséget tapasztalom.

— A vidéket, a fővárost járva milyen benyomásal alakultak ki a párt helyzetéről, igaz-e, hogy az SZDSZ helyi szervezetel szétesőben vannak?

— Az SZDSZ mély válságát a tényleges taglétszám harmadára zsugorodása, a parlamenti és a helyi önkormányzati képviselőcsoportok létszámának csökkenése, valamint az időközi választások elvesztése jelzi.

— Ez felér egy diagnózissal is, ami az SZDSZ helyzetét illeti.

— Hadd folytassam tovább. Egy évvel ezelőtt az önkormányzati választásokon az SZDSZ még a kormánypártok alternatívájának mutatkozott. Ma már a szavazók csalódottságukat nem a szabadelvű ellenzékre adott szavazatokkal, hanem távolmaradásukkal fejezik ki. Míg 1990 tavaszán a szabaddemokraták kormányképes erőnek tűntek több mint egymillió szavazó előtt, addig ma a vezető kormánypártnak nincs hihető ellenzéki alternatívája. Az MDF elvesztette támogatóinak nagy részét, így első látásra a következő választások biztos vesztesének tűnik. Ugyanakkor, ha a szavazók nem látnak olyan erőt, amely kiutat mutat országunk válságából, akkor távolmaradásukkal könnyen újabb négy évre hatalmon tarthatják a mai kormánytöbbséget. Ez már legkevesebb nyolc év MDF-Magyarországot jelentene.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Kis János felelőssége az SZDSZ válságaért

(Folytatás az 1. oldalról.)

— Kézenfekvő a kérdés: milyennek látja az SZDSZ jelenlegi vezetését?

— Az elmúlt egy évben az SZDSZ gyorsan változó taktikai megfontolásai miatt nem rajzolódott ki egyenes vonalú, világos stratégia. A szövetség elszűnkült, *nehezen követhető elitpolitikát* folytatott. A szervezet 1989-ben néhány hónap alatt szükségképpen felülről épült ki, de két év elteltével már nem indokolt az igen erős centralizáció. Az SZDSZ-t az utóbbi időben négy-öt fős zárt, *informális csoport* irányítja. Az SZDSZ-ben, ezen belül is meghatározó Kis János autoritása. Meglehet, semelyik parlamenti pártban nem összpontosul olyan nagy döntési kompetencia *egyetlen személy* kezében, mint a *látszólag* hátterben húzó Kis Jánoséban.

— Tölgyessy úr, nem veti el ön kissé a súlykot?

— Bármennyire is feltétel nélkül tiszteltem a demokratikus Magyarországot folytatott kitartó küzdelméért és személyes kvalitásaiért a pártelnököt, nem hallgathatok óriási *felelősségéről* az SZDSZ mély válságaért, melynek következtében ma már nem vagyunk kormányképes alternatíva. Így az Antall—Torgyán—Surján koalíció tartósíthat egy olyan Magyarországot, ahol bár uralkodó lesz a magántulajdon, szabad választásokat is tartanak és a parlament is működik, mégsincs jóléti piacgazdaság és modern demokrácia.

— Mit kíván ön tenni ebben a helyzetben, magyarul vannak-e elnöki aspirációi?

— Ebben a helyzetben kötelességem cselekedni az SZDSZ válságának megállításáért. Aligha tehetek mást, ha a tagság ebben támogat, mint hogy indulok a november végi pártelnök-választáson.

— Ha ennyire jól látja az SZDSZ vezetését hibáit, ahogy ön fogalmazott, „elitpolitikáját”, milyennek képzelné el a párt programját?

— A közérthető és egyenes vonalú politikához elengedhetetlen lesz egy új *politikai program* megfogalmazása, illetve a szövetség szervezetének *demokratikus megújítása*. Most szükségképpen csak tömör, jelszószerű általánosságokban fogalmazva: míg az MDF országunk boldogulását a központi hatalom áldásos munkálkodásától várja, addig a szabaddemokraták nem az államban, hanem a *társadalom öntevékenységében* bíznak. Szeretnénk újra a bérből és fizetésből élők, az *európai* magyarság értékeit valló értelmiség, és a *piaci teljesítmény* által sikereket remélő vállalkozók pártja lenni. Támogatnunk kell a munkavállalókat védő független szakszervezetek és más érdekképviseletek megerősödését, a helyi társadalmak akaratát kifejező önkormányzatok jogait. Fel kell vállalnunk nemcsak a legelsettebb, hanem a rohamosan szegényedő széles rétegek érdekeit is. A kevéssé költséges, olcsó állam híveként elő kell segítenünk a vállalkozások sokasodását és gyarapodását. *Patriótább* párttá kell lennünk, szót kell értenünk az egyházakkal is.

— Úgy látom, hogy az ön programképzései számos ponton egybeesnek az SZDSZ mai céljával, miközben mint mondta, a párt tényleges tagjainak száma harmadára zsugorodott. Akkor ott vannak, ahol a párt szakad...

— Bár az SZDSZ szervezetei sokat gyengültek, általában azért működnek. Jó esélyünk van arra, hogy dinamikusabb politikával, a meglévő tartalékok mozgósításával a két és fél év múlva tartandó választásokon *újra* kormányképes erő lehessünk. Az SZDSZ még ma is nagy párt, a szociális és liberális eszmék egyidejű képviselésével számíthatunk arra, hogy megmaradjon.

— Nem tart-e attól, hogy Kis János távozásával az elnöki tisztségből az SZDSZ kettészakad?

— Nem számolok pártszakadással. Az SZDSZ csak akkor lehet újra kormányképes tényező, ha belülről tagolt, de kifelé egységes erőként

működik ezután is. Minden kizárásnak, partvonalra szorításnak ellenfele vagyok. Szeretnék *együttműködni minden* kivel, aki akar és tud tenni az SZDSZ válságának megállításáért.

— Visszatérve még arra, hogy ön szerint az SZDSZ-ben „meghatározó Kis János autoritása”, tavaly októberben önt többek között az egyszemélyi frakcióvezetésre való törekvés miatt távolították el tisztségéből.

— Engem azért távolítottak el *puccsszerűen* frakcióvezetői tiszteimből, mert mint egyik vezetőtársam szellemesen megjegyezte, azt hittem, hogy én vezethetem a párt parlamenti csoportját, s nem a parlamenten kívüli pártelnök. *Tamás Gáspár Miklóst* kiszorították a vezetésből, *Demszky Gábor* főpolgármester lett, *Köszeg Ferenc* és *Solt Otília*, a Beszélő szerkesztői, nem vállaltak vezetői funkciót. Így az utóbbi egy évben a párt politikáját teljes egészében *Kis János irányvonala* határozta meg.

— Hallottam olyan véleményeket, melyek szerint, ha esetleg ön lenne az SZDSZ új elnöke, közelne egymáshoz az MDF és az ön pártja. Érdekes archívfényképet is láttam szerdán az *Új Magyarország* című napilapban, s ezen ön mosolyogva egy társaságban van Kónya Imrével és Kutrucz Katalinnal, az MDF két prominens személyiségeivel.

— Ami a fényképet illeti: én valóban szívesen beszélgetek azokkal a képviselőkkel is, akiknek nézetei *gyökeresen eltérőek* az enyémetől. Nemcsak MDF-esekkel, hanem kiszáradtak, kereszténydemokratákkal és szocialistákkal is. Nagyon fontosak és hasznosak ezek a folyosói véleménycserék. Sokakkal ellentétben én nem gondolom senkiről, hogy *gyűlölőm* vagy *lenézniem* kellene, csak azért, mert az ellenkező oldalon ül.

Egyébként mára a két nagy párt között még beszélő viszony sincs. Kíméletlen *állóháború* folyik. Újra kiéleződött a népi-urbánus vita, amely már a két világháború között is annyi kárt okozott. A törékeny demokráciát veszélyeztető állapotért tagadhatatlanul a tekintélyelvű törekvéseket is dédelgető *kormánytöbbségé a felelősség nagyobb része*. A gyakran hisztérikusan túlreagáló ellenzék is osztozik azonban ebben a felelősségben. Mindannyiunk érdekében kívánatosnak látom ezért, hogy az MDF és az SZDSZ centruma kritikusan bár, de vegye tudomásul a másik tartós létezését, *tisztes és türelmes versenyviszonyra* törekedjen, a még megalkotásra váró alaptörvények kimunkálásában és a nemzeti lét alapvető kérdéseiben pedig együttműködni tudjon. Mindezt az SZDSZ-nek egyszerre kellene *határozottabbnak és kompromisszumképesebbnek* lennie. Az ügyek egy részében — például a lassan elkezdődő költségvetési vitában a változatlanul mindent újra elosztó állam, az állampolgárokat újabb és újabb ötletekkel megadóztató hatalom leghatározottabb ellenfeleként, a kiadások csökkentésének híveként — igen egyértelműen és keményen kellene megnyilvánulnunk, de remélem, lesznek majd olyan ügyek, melyekben jó kompromisszumokat köthetünk.

— Még mindig az MDF és az SZDSZ viszonyánál maradvány, többen az ön „szerzeményének” tartják a két nagy párt között létrejött paktumot. Ez a megállapodás sokak szerint szép lassan — elnézést a kifejezésért — kimúlt. Ön is így látja?

— Éppen ellenkezőleg. Göncz Árpád él szelíd bölcsességével, újra és újra *megállítja* a demokrácia alapértékeit veszélyeztető hatalmi törekvéseket. A kétharmados törvények korábbiánál szűkebb köre *folymatosan* biztosítja az ország kormányozhatóságát, s hogy az ellenzéknek nem kell *hatalom nélkül* felelősséggel vállalnia. A tévé és a rádió elnökei pedig ma is azok a személyek, akikről annak idején *konzenzussal* megállapodtunk.

Pogonyi Lajos